

НОВАТОРСТВО ЛІНИ КОСТЕНКО У ЖАНРІ ВІРШОВАНОГО РОМАНУ

К. В. Дюжева,

*кандидат філологічних наук, Житомирський державний університет
імені Івана Франка*

Питання традиції та новаторства у творчості Ліни Костенко визначається з урахуванням компаративістичного методу. Формування у поетеси художнього задуму «Марусі Чурай» та «Берестечка» є цілком закономірним і вмотивованим з огляду на наступність у літературному розвитку поезії автора. Романи з'явилися як результат і наслідок усієї творчої праці Ліни Костенко. Це синтез найдрібніших ліричних образів, художніх деталей, картин і настроїв віршів, створених до написання роману. Підґрунтям для типажу героїні стали вірші на історичну тематику, притаманна стилю поетеси контрастність [2, с. 211] кристалізувалася у творах «Дума про братів неазовських» та «Циганська муза», авторська емоційність викладу шліфувалася в інтимній ліриці.

Романи у віршах «Маруся Чурай» та «Берестечко» наповнені гармонією поєднання історії із сьогоденням [1, с. 116], що є характерною рисою творчості неокласиків. Правила написання романів у віршах поетеса трансформує для найширшого вияву власних думок та почуттів. І в цьому – суміш гострої злободенності та неповторної класики. Ліна Костенко тематично збагачує жанр роману у віршах, наповнює його мову фольклорно-етнографічними елементами лексики, майстерно використовує звукове багатство мови для пізнання світу героїв творів, створює складні образи.

Традиційним у віршованих романах Ліни Костенко «Маруся Чурай» та «Берестечко» є: нерозривний зв'язок віршованої форми та епічного змісту; розгалужений сюжет; система образів; епічні засоби зображення: динамічні характери, розгортання сюжету; ліричні засоби відтворення дійсності:

віршована форма, ліричні відступи, підвищена емоційність, ліричний герой замінює оповідача.

Ліна Костенко запропонувала модель історичного роману у віршах, для якої характерні такі новаторські риси: активний діалог із сучасністю на рівні проблематики; новизна авторської рецепції відомих тем та їх зв'язку з сучасністю; стильова палітра (розвиток творчого пошуку українських неокласиків); свідомо відмова автора від дотримання єдиної стилістики; своєрідна композиційна побудова (поєднання хронікальної і концентричної форм сюжету); новітні прийоми письма (часові зміщення, асоціативне мислення, «потік свідомості»); модифікація ліричного «я», новий підхід до його інтерпретації; протиставлення особистої трагедії всенародному горю; оригінальність художніх ходів, творчість у ритмомелодиці, композиції, системі образів, фонічній організації тексту, в інтелектуальному контролі й авторській стратегії в романному дійстві, в експресивній спонтанності й багатстві наративних інтонацій; вживання антропонімів, антропонімічної метафори, антропонімічного порівняння; інтерпретація теми Берестечка у вигляді роману-монологу.

Найважливіше досягнення Ліни Костенко: її творчий підхід до реалізації жанру роману у віршах не копіює досягнення попередніх поколінь, а доповнює культурну традицію своїм баченням, пропущеним крізь призму власної свідомості та особистого новаторського сприйняття.

Література

1. Жуковська Г.М. «Усе іде, але не все минає». Пам'ять і час у творчості Ліни Костенко: Монографія / Г.М. Жуковська. – К.: Книга, 2010. – 188 с.
2. Миронюк Л. Художній світ історичного роману Л. Костенко «Берестечко» / Л. Миронюк // Вісник Запорізького національного університету. – 2010. – № 2. – С. 209 – 212.